

F. t. Arvelov

2. Slægtninges arveret

2.1. Gældende ret

2.1.1. Arv efter loven

Arvelovens kapitel 1 om slægtninges arveret indeholder reglerne om, hvorledes arven skal fordeles, hvis arveladeren ikke har oprettet testamente og ikke efterlader sig en ægtefælle. Forholdet mellem arv til livsarvinger og arv til ægtefælle er behandlet i pkt. 3.1.

Slægtninges arveret bygger på en inddeling i arveklasser. Arveladerens børn og disses efterkommere udgør første arveklasse. Børn, børnebørn mv. kaldes også livsarvinger.

Efter arvelovens § 1 er en arveladers nærmeste slægtsarvinger den pågældendes børn. Børnene arver lige. Hvis et af børnene er død før arveladeren, træder dets børn i dets sted og arver indbyrdes lige. På tilsvarende måde arver fjernere livsarvinger (oldebørn mv.).

Hvis arveladeren ikke efterlader sig livsarvinger, tilfalder arven anden arveklasse, jf. arvelovens § 2. Denne arveklasse udgøres af afdødes forældre og disses efterkommere, dvs. arveladerens søskende, nevøer og niecer osv. Lever begge arveladerens forældre, arver de hver halvdel. Er en eller begge forældre døde, træder disses børn i deres sted.

Efterlader arveladeren sig ikke arvinger i første eller anden arveklasse, tilfalder arven tredje arveklasse, jf. arvelovens § 3. Denne arveklasse udgøres af afdødes bedsteforældre og disses børn (arveladerens farbrødre, fastre, mostre og morbrødre), men ikke fjernere livsarvinger. Arveladerens kusiner og fætre og disses efterkommere er således ikke legale arvinger. Arven fordeles ligeligt mellem bedsteforældrene på fædre- og mødrene side, og er en af bedsteforældrene døde, træder dennes børn i stedet. Er der kun arvinger på fædrene eller mødrene side, arver disse alene.

Som udgangspunkt er det uden betydning for en persons ret til arv i henhold til loven, om den pågældende er født i eller uden for ægteskab. Børn født uden for ægteskab før den 1. januar 1938 har dog som alt-overvejende hovedregel ikke legal arveret efter deres far eller efter faderens slægt. Tilsvarende har faderen og dennes slægt ikke legal arveret efter barnet.

Ifølge arvelovens § 4 begrundes adoption samme arveretlige stilling som biologisk slægtskab, medmindre andet følger af adoptionslovgivningen. Hvad der følger af adoptionslovgivningen, afhænger af, hvornår adoptionen er sket, idet regler om adoptions retsvirkninger kun i begrænset omfang er tillagt tilbagevirkende kraft.

Der henvises til betænkningen s. 41-44, der bl.a. indeholder en mere uddybende gennemgang af spørgsmålet om den arveretlige stilling ved adoption.

2.1.2. Livsarvingers tvangsarv

Arveladerens livsarvinger er tvangsarvinger, og halvdelen af den legale arvelod, der tilkommer dem, er tvangsarv, jf. arvelovens § 25. Det indebærer, at en arvelader, der efterlader sig livsarvinger, kun kan råde over halvdelen af sin formue ved testamente, jf. § 26, stk. 1.

Efter § 26, stk. 2, kan arveladeren give en arving fortrinsret til at modtage sin arv i bestemte genstande. Arveladeren kan imidlertid ikke tvinge en arving til at modtage sin tvangsarv i form af bestemte genstande, og arveladeren kan heller ikke testere hele boet til en person, mod at denne betaler tvangsarvingernes arv kontant. Tvangsarveretten er således en egentlig andelsret i boet.

Tvangsarvereglerne gælder kun i det omfang, andet ikke er fastsat ved lov. Der findes enkelte undtagelser til reglerne. Som eksempel kan nævnes, at en arvelader kan beslutte, at en tvangsarv skal være særeje, jf. lov om ægteskabets retsvirkninger § 28 a, jf. § 28, og at livsarvingernes tvangsarv skal båndlægges, jf. arvelovens §§ 58ff.

Ud over de almindelige regler om tvangsarv indeholder arvelovens kapitel 5 regler om forlodsret for børn. Efter § 27 har arveladers barn ret til forlods at få udlagt et efter forholdene afpasset beløb, hvis dette er nødvendigt for at sikre barnet passende underhold og uddannelse indtil dets 21. år. Forlodsretten kan ikke indskrænkes ved testamente. Forlodsretten går forud for anden arv, men fyldestgøres kun af tvangsarv, hvis boets midler ikke i øvrigt strækker til, jf. § 27, stk. 2. Har flere børn forlodsret, og kan boet ikke udrede det samlede beløb, bestemmer skifteretten under hensyn til børnenes behov og forholdene i øvrigt, hvor meget der forlods skal udlægges til et eller flere af børnene, jf. § 28. Skifteretten eller bobestyreren har pligt til at påse, at forlodsret gøres gældende i boet, jf. § 29. Forlodsretten kan ikke gøres gældende, hvis en længstlevende ægtefælle er i uskiftet bo efter reglerne i arvelovens kapitel 3, idet ægtefællen i disse tilfælde fortsat har forsørgelsespligten over fællesbørn, ligesom ægtefællen efter arvelovens § 9, stk. 3, overtager den afdøde ægtefælles forsørgelsespligt over for dennes mindreårige særbørn. Forlodsretten fortrænges endvidere af ægtefællens ret til suppleringsarv efter arvelovens § 7 b, stk. 2. Reglerne om forlodsret, der blev indsat i arveloven i 1963, har alene været anvendt i